

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донбаська національна академія будівництва і архітектури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор з навчальної
та фінансової роботи
_____ І.В. Точонов
« 17 » вересня _____ 2019 року

ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Економіка підприємства»

Галузь знань: 13 Механічна інженерія
Спеціальність: 133 Галузеве машинобудування
Освітньо-професійна програма: Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні
машини і обладнання
Освітній рівень: Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни: Обов'язкова

Розробники: Положенцева Катерина Леонідівна, старший викладач кафедри економіки, к.е.н.
Гордієнко Вікторія Володимирівна, старший викладач кафедри економіки.

Викладачі: Положенцева Катерина Леонідівна, старший викладач кафедри економіки, к.е.н.

Інформація про погодження та затвердження:

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки
Протокол від. « 11 » вересня 2019 року № 01

В.о. завідувача кафедри

(підпис)

Г.Ю.Попова

Робочу програму схвалено методичною комісією ДонНАБА
Протокол від. « 13 » вересня 2019 року № 01

Голова методичної ради

(підпис)

І.В. Точонов

Гарант освітньо-
професійної програми

(підпис)

О.В. Гаврюков

Робочу програму перевірено
_____. 20 ____ р.
Декан факультету

(підпис)

В.В.Єфременко

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Передумови вивчення дисципліни: перед вивченням дисципліни «Економіка підприємства» студенти повинні засвоїти курси «Політична економія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Правознавство».

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>Економіка підприємства</i>		
Статус дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг: кредитів / годин	3/90	
Курс	3	4
Семестр	5	7
Кількість змістовних модулів за розподілом	4	4
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі	90	90
Аудиторні	34	6
- лекційні	17	4
- практичні	17	2
- лабораторні	-	-
Самостійна робота	56	84
Курсовий проект	-	-
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 для денної форми навчання – 34/56
 для заочної форми навчання – 6/84

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи базових знань з теорії і практики економіки підприємства, вивчення теорії та практики господарювання на рівні підприємства, конкретних форм і методів господарювання, принципів формування та використання виробничого потенціалу, взаємодії всіх видів ресурсів, ефективності господарсько-комерційної діяльності.

Згідно з освітньо-професійною програмою, завданнями вивчення дисципліни є досягнення в повній чи частковій мірі наступних *компетентностей*:

ЗК2 Здатність використовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 Здатність працювати самостійно та у складі команди.

ЗК5 Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК6 Здатність спілкуватися державною фаховою мовою як усно, так і письмово.

ЗК7 Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення.

ФК3 Здатність застосовувати відповідні кількісні математичні, наукові та технічні методи, а також комп'ютерне програмне забезпечення для вирішення інженерних завдань галузевого машинобудування.

ФК5 Здатність розуміти завдання сучасного виробництва, спрямовані на задоволення потреб споживачів.

ФК7 Здатність розуміти і враховувати правові, соціальні, екологічні, етичні, економічні й комерційні обмеження та ризики, реалізуючи технічні рішення.

ФК8 Здатність демонструвати творчий та інноваційний потенціал у проектних розробках.

ФК10 Здатність розробляти плани і проекти, спрямовані на досягнення поставленої мети та зорієнтовані на наявні ресурси.

ФК12 Здатність використовувати знання у розв'язуванні завдань підвищення якості продукції та її контролювання.

та *результатів навчання*:

ПРН5 Здатність використовувати отримані знання в аналізуванні інженерних об'єктів, процесів та методів.

ПРН13 Здатність реалізувати знання в керуванні технічними проектами, оцінювати ризики, передбачати можливі обмеження та оцінювати їхній вплив на остаточний результат.

ПРН15 Здатність демонструвати розуміння структури і служб підприємств галузевого машинобудування.

Конкретизованими завданнями вивчення дисципліни є:

- надати студентам знання про дії ринкового механізму економіки, навчити їх творчо підходити до розв'язання різноманітних завдань на рівні підприємства, прищепити вміння набувати нові спеціальні знання, сприяти формуванню економічного мислення відповідно до вимог ринкової економіки, допомогти засвоїти методику проведення економічних досліджень.

3. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні економічні закони та закономірності, що специфічно діють у житлово-комунальному господарстві, механізм їх вияву;
- основні категорії економіки підприємств, системи показників, які їх характеризують, методику розрахунку цих показників;

вміти:

- аналізувати суть і тенденції економічних явищ;
- визначати ефективність виробництва тієї чи іншої продукції;
- здійснення різних видів діяльності, розрахувати той чи інший показник рівня її ефективності виробництва продукції або виконання робіт;
- економічно обґрунтувати шляхи раціонального використання виробничих ресурсів;
- скласти бюджет виробництва окремих видів продукції чи виконання робіт і розрахувати економічно доцільний рівень їх здійснення.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи економіки підприємства

Змістовий модуль 1. Сутність та зміст курсу «Економіка підприємства»

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності. Нормативно-правові основи функціонування підприємств. Види підприємств, їх характеристика. Об'єднання підприємств. Роль і місце підприємств в структурованому ринковому середовищі.

Тема 2. Основи підприємницької діяльності

Зміст і поняття підприємницької діяльності. Історія розвитку підприємницької діяльності. Форми здійснення підприємницької діяльності. Характеристика цілей, завдань,

суб'єктів і об'єктів підприємництва. Особливості формування внутрішнього і зовнішнього підприємницького середовища. Поняття і зміст інтрапренерства. Культура підприємницької діяльності. Державна підтримка підприємницької діяльності. Договірна діяльність у сфері підприємництва.

Тема 3. Управління підприємствами

Сутність процесу управління підприємством. Функції управління, їх характеристика. Методи і моделі управління підприємством. Організаційні структури управління підприємствами, їх види і детальна характеристика. Принципи ефективної побудови організаційних структур управління виробництвом. Виробнича структура підприємства, її характеристика. Принципи формування ефективної виробничої структури підприємства.

Змістовий модуль 2. Основні категорії курсу «Економіка підприємства»

Тема 4. Персонал підприємства

Поняття персоналу, його класифікація. Характеристика персоналу підприємства за професійно-кваліфікаційною ознакою. Особливості встановлення норм і нормативів праці на підприємстві. Визначення потрібної чисельності персоналу на підприємстві. Показники руху персоналу на підприємстві. Кадрова політика підприємства. Створення ефективної системи управління персоналом на підприємстві.

Тема 5. Продуктивність, мотивація та оплата праці

Поняття мотивації праці, її зміст і види. Методи підвищення вмотивованості праці. Теорії мотивації. Соціально-економічна сутність заробітної плати. Особливості організації оплати праці на підприємстві. Тарифна система оплати праці на підприємстві. Форми і системи оплати праці на підприємстві. Особливості оплати праці бригадної роботи. Особливості преміювання працівників. Продуктивність праці: поняття і види. Методи обчислення продуктивності праці, їх переваги та недоліки, сфера застосування. Фактори зростання продуктивності праці та оцінка її динаміки.

Тема 6. Капітал і виробничі фонди підприємства

Сутність капіталу, його класифікація. Характеристика основних виробничих фондів, їх склад і структура. Особливості обліку й оцінки основних виробничих фондів. Переоцінка основних виробничих фондів. Поняття амортизації, методи нарахування амортизації об'єкта основних засобів. Поняття зносу, методи його розрахунку. Показники ефективності використання основних фондів. Напрямки підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємством.

Модуль 2. Ресурси і організація виробництва на підприємстві

Змістовий модуль 3. Ресурси та активи підприємства

Тема 7. Нематеріальні ресурси та активи

Поняття нематеріальних ресурсів, їх види та характеристика. Поняття нематеріальних активів та особливості їх обліку. Оцінка нематеріальних активів підприємства. Методи і способи оцінки нематеріальних активів підприємства. Амортизація нематеріальних активів. Фактори, що запобігають ефективному створенню нематеріальних активів підприємством.

Тема 8. Оборотні кошти підприємства

Поняття, склад і структура оборотних коштів підприємства, джерела їх формування. Особливості нормування оборотних коштів на підприємстві. Оцінка ефективності використання

оборотних коштів підприємства. Напрямки підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства

Поняття інвестиційних ресурсів, їх види і класифікація. Джерела фінансування інвестицій. Поняття інвестиційного циклу, його складові елементи. Поняття, види і стадії інвестиційних проектів. Особливості вітчизняного інвестиційного проектування. Методи і способи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Поняття ризику при здійсненні інвестиційної діяльності підприємства. Методи оцінки ризикованості інвестиційних проектів, їх переваги та недоліки. Особливості управління системою ризиків на підприємстві. Напрямки підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів підприємством.

Тема 10. Інноваційні процеси на підприємстві

Зміст інноваційної діяльності, форми її інвестування. Види і напрямки інноваційної діяльності. Інноваційні цикли і показники дифузії новацій на підприємстві. Інноваційний потенціал підприємства і показники його оцінки. Інноваційний проект: поняття, етапи здійснення, оцінка ефективності з урахуванням ступеня ризику. Напрямки підвищення ефективності здійснення інноваційної діяльності на підприємстві. Особливості державного регулювання інноваційної діяльності.

Змістовий модуль 4. Організація виробництва, ефективність роботи підприємства

Тема 11. Витрати і ціни на продукцію

Поняття витрат, їх класифікація та роль. Поняття собівартості продукції. Особливості калькуляції собівартості продукції на підприємствах. Методи калькуляції собівартості продукції на підприємстві. Напрямки зменшення собівартості продукції на підприємстві. Показники оцінки витратності виробництва. Поняття цін, їх види та функції. Методи ціноутворення. Вибір стратегії ціноутворення на підприємстві..

Тема 12. Особливості організації виробництва

Основні положення теорії організації виробництва. Виробничий процес і принципи його організації. Типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика. Виробничий цикл і його структура. Методи розрахунку виробничого циклу. Організація потокового виробництва. Організація автоматизованого виробництва. Гнучке інтегроване виробництво.

Тема 13. Результати господарської діяльності підприємства та оцінка його ефективності

Виробнича програма підприємства і показники оцінки обсягу продукції. Поняття якості продукції та методи її оцінки. Поняття конкурентоспроможності продукції і методи її оцінки.. Поняття доходу та прибутку як основних показників виробничо-господарської діяльності. Особливості здійснення багатофакторного аналізу прибутку. Поняття фінансової діагностики підприємства та оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства в ринковому середовищі.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1. Основи економіки підприємства.										
Змістовий модуль 1. Сутність та зміст курсу «Економіка підприємства».										

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	6	1	1	-	4	6,45	0,3	0,15	-	6
Тема 2. Основи підприємницької діяльності	6	1	1	-	4	6,45	0,3	0,15	-	6
Тема 3. Управління підприємствами	6	1	1	-	4	6,45	0,3	0,15	-	6
Разом за ЗМ 1	18	3	3	-	12	19,35	0,9	0,45	-	18
Змістовий модуль 2. Основні категорії курсу «Економіка підприємства».										
Тема 4. Персонал підприємства	6	1	1	-	4	6,45	0,3	0,15	-	6
Тема 5. Продуктивність, мотивація та оплата праці	6	1	1	-	4	6,45	0,3	0,15	-	6
Тема 6. Капітал і виробничі фонди підприємства	6	1	1	-	4	6,45	0,3	0,15	-	6
Разом за ЗМ 2	18	3	3	-	12	19,35	0,9	0,45	-	18
Усього годин за модулем 1	36	6	6	-	24	38,7	1,8	0,9	-	36
Модуль 2. Ресурси і організація виробництва на підприємстві										
Змістовий модуль 3. Ресурси та активи підприємства										
Тема 7. Нематеріальні ресурси та активи	8,5	2	2	-	4,5	7,48	0,32	0,16	-	7
Тема 8. Оборотні кошти підприємства	8,5	2	2	-	4,5	7,48	0,32	0,16	-	7
Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства	8,5	2	2	-	4,5	7,48	0,32	0,16	-	7
Тема 10. Інноваційні процеси на підприємстві	8,5	2	2	-	4,5	7,48	0,32	0,16	-	7
Разом за ЗМ 3	34	8	8	-	18	29,92	1,28	0,64	-	28
Змістовий модуль 4. Організація виробництва, ефективність роботи підприємства										
Тема 11. Витрати і ціни на продукцію	7	1	1	-	5	7,45	0,3	0,15	-	7
Тема 12. Особливості організації виробництва	7	1	1	-	5	7,45	0,3	0,15	-	7
Тема 13. Результати господарської діяльності підприємства та оцінка його ефективності	6	1	1	-	4	6,48	0,32	0,16	-	6
Разом за ЗМ 4	20	3	3	-	14	21,38	0,92	0,46	-	20
Усього годин за модулем 2	54	11	11	-	32	51,3	2,2	1,1	-	48
Загалом	90	17	17	-	56	90	4	2	-	84

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Підприємство як суб'єкт господарювання	1	0,15
2	Основи підприємницької діяльності	1	0,15
3	Управління підприємствами	1	0,15
4	Персонал підприємства	1	0,15

5	Продуктивність, мотивація та оплата праці	1	0,15
6	Капітал і виробничі фонди підприємства	1	0,15
7	Нематеріальні ресурси та активи	2	0,16
8	Оборотні кошти підприємства	2	0,16
9	Інвестиційні ресурси підприємства	2	0,16
10	Інноваційні процеси на підприємстві	2	0,16
11	Витрати і ціни на продукцію	1	0,15
12	Особливості організації виробництва	1	0,15
13	Результати господарської діяльності підприємства та оцінка його ефективності	1	0,16
	Разом	17	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Підприємство як суб'єкт господарювання	4	6
2	Основи підприємницької діяльності	4	6
3	Управління підприємствами	4	6
4	Персонал підприємства	4	6
5	Продуктивність, мотивація та оплата праці	4	6
6	Капітал і виробничі фонди підприємства	4	6
7	Нематеріальні ресурси та активи	4,5	7
8	Оборотні кошти підприємства	4,5	7
9	Інвестиційні ресурси підприємства	4,5	7
10	Інноваційні процеси на підприємстві	4,5	7
11	Витрати і ціни на продукцію	5	7
12	Особливості організації виробництва	5	7
13	Результати господарської діяльності підприємства та оцінка його ефективності	4	6
	Разом	56	84

8. Індивідуальні завдання

Студенти за бажанням можуть прийняти участь у виконанні індивідуального наукового-дослідного завдання на тему «Дослідження економічних показників роботи підприємства».

9. Методи навчання

Основним методом навчання при викладанні дисципліни є активний метод, який передбачає широку взаємодію викладача зі студентами. За характером навчально-пізнавальної діяльності використовуються пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, дослідницькі та інші методи навчання.

10. Методи контролю

Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка передбачає проведення поточного, модульного та підсумкового (семестрового) контролю

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Протягом семестру студенти отримують бали за освоєння змістовних модулів, виконання лабораторних робіт, самостійної та науково-дослідної роботи. Максимальну кількість балів за видами робіт наведено у таблиці:

Поточний контроль		Модульний контроль				Участь в НДР	Максимальна кількість балів
Практичні роботи	Самостійна робота	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4		
20	10	15	15	15	15	10	100

Якщо за результатами семестрового навчання студент набирає менше 60 балів або його не задовольняє отримана оцінка, він складає підсумковий залік та екзамен.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Ефективність системи управління підприємством: теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації [Текст] : монографія / Харків. ін-т фінансів ; за заг. ред. Г. О. Дорошенка. - Харків: НТМТ, 2014. - 424 с.
2. Економіка підприємства: навчальний посібник для вищої школи. - Львів: Новий Світ - 2000, 2012. - 439 с.
3. Іванова, Валентина Василівна. Планування і контроль на підприємстві: навч. посібник / В. Іванова. - Суми : Університетська книга, 2011. - 443 с.
4. Березін О. В. Економіка підприємства. - К. : Знання, 2009. - 390 с.
5. Грицок, Е. О. Економіка підприємства: навчальний посібник. - К. : Дакор, 2009. - 304 с.
6. Економіка підприємства: зб. практичних задач і ситуацій: навч. посібник. - К. : КНЕУ, 2008. - 323 с.
7. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навч. посібник. - К. : Знання, 2008. - 679 с.
8. Єгорова І. П. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: Навч. посіб. - Львів: Магнолія 2006,2009. - 331 с.

9. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
10. Пеліхов Є. Ф. Економіка сучасного підприємства: навч.-метод. і практ. посібник. - К. : Хай-Тек Прес, 2009. - 344 с.
11. Гринчуцький, Валерій Іванович. Економіка підприємства: навч. посібник / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погрішук. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 304 с.
12. Економіка підприємств: підручник / Ф. В. Горбонос [и др.]. - К. : Знання, 2010. - 463 с.
13. Гетьман, Оксана Олександрівна. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 488 с.
14. Залуцький, І. Р. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посібник / І. Р. Залуцький, В. М. Цимбалюк, С. Г. Шевченко. - Львів : Новий Світ-2000, 2009. - 320 с.
15. Хомяков, Володимир Іванович. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібник / В. І. Хомяков, В. М. Белінська, О. В. Федоренко. - К. : Кондор, 2011. - 432 с.
16. Джур О.Є. Економіка високотехнологічних підприємств: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. -Дн-ськ: Арт-Прес, 2010. -319 с.
17. Довбенко, В'ячеслав Іванович. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник / В. І. Довбенко, В. М. Мельник. - Львів : Львівська політехніка, 2010. - 232 с.
18. Економіка підприємства [Текст] : підручник для вищої школи / за заг. ред. Л. Г. Мельника. - Суми: Університетська книга, 2012. - 864 с.
19. Рульєв, Віталій Андрійович. Управління персоналом [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич, Т. Л. Мостенська. - К.: Кондор, 2013. - 309 с.
20. Кавун С.В. Економічна безпека підприємства: інформаційний аспект [Текст]: монографія / С.В. Кавун. - Харків: Щедра садиба плюс, 2014. - 311 с.

Допоміжна

1. Череп, А. В. Стратегічне планування і управління: навчальний посібник / А. В. Череп, А. В. Сучков. - К. :Кондор, 2011. - 334с.
2. Тюріна Н.М. Карвацка. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 408 с.
3. Економіка промислового підприємства / за ред. Н. М. Тюріної. - Львів : Новий світ-2000, 2008. - 312 с.
4. Кривов'язюк, І. В. Підприємство в умовах ринку: навчальний посібник. - К. : Кондор, 2009. - 840 с.
5. Сафронов Н. А. Экономика организации (предприятия): учебник для сред. профобр. - М., 2009. - 255 с.
6. Березін, О. В. Управління потенціалом підприємства: навч. посібник / О. В. Березін, С. Т. Дуда, Н. Г. Міценко. - Львів : Магнолія-2006, 2011. - 308 с.
7. Хмурова В.В. Менеджмент підприємницької діяльності: навч. посібник. / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. -К.: Центр учбової літератури, 2013. - 284 с.
8. Фатхутдінов, Раїс Ахметович. Управління конкурентоздатністю організації: підручник / Р.А. Фатхутдінов, Г. В. Осовська. - К.: Кондор, 2009. - 470 с.
9. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: кредитно-модульний курс: навчальний посібник / за ред. Ю.Г. Козака. - 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 288 с.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання практичних робіт та самостійної роботи з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» та 274 «Автомобільний транспорт» / Уклад.: К.Л. Положенцева – Краматорськ: ДонНАБА, 2019. – 25 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Ліга Закон/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.liga.zp.ua
3. Законодавство України/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua